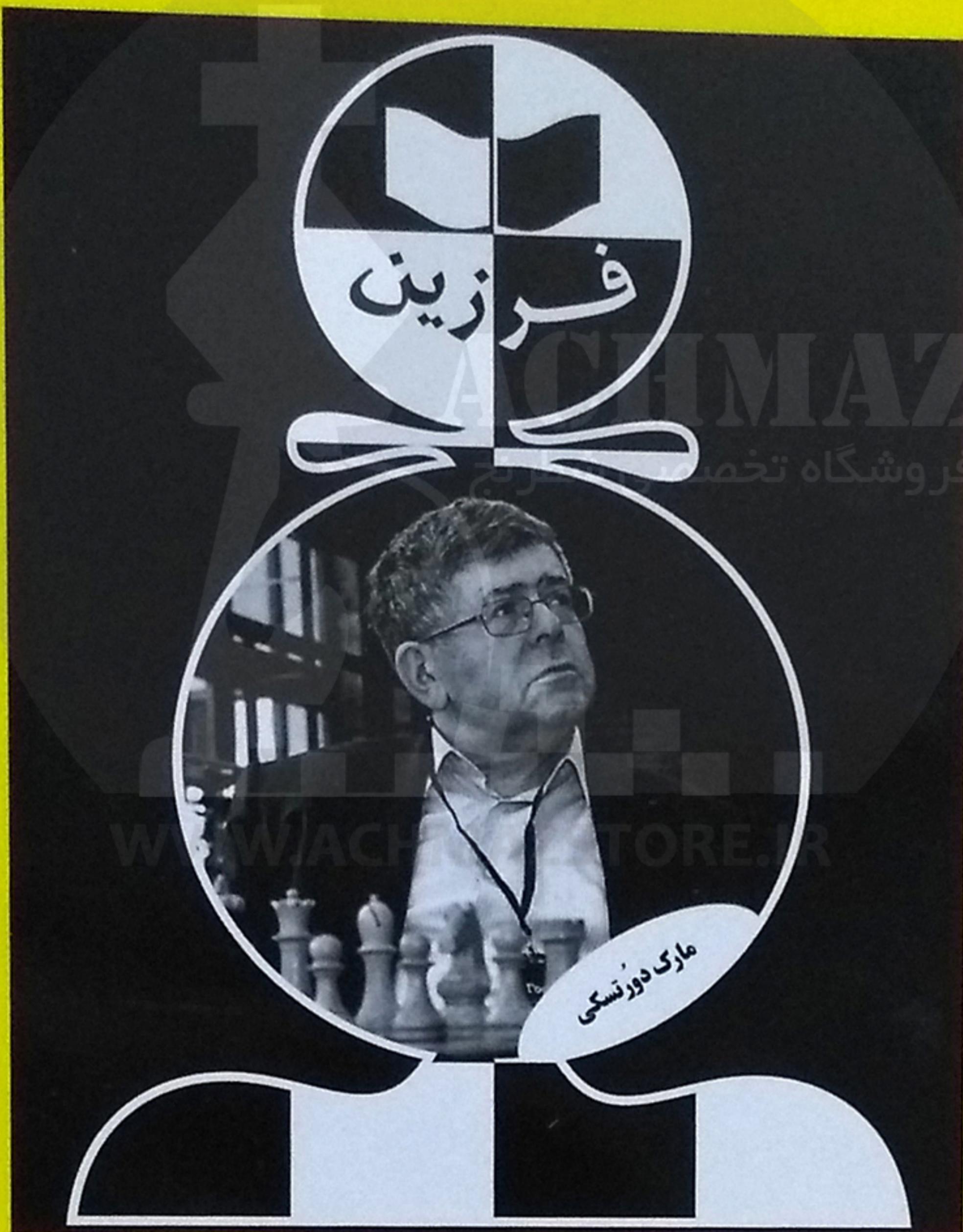

بازی پوزیسیونی

مارک دورتسکی - آرتور یوسوپف

ترجمه: فرشاد خوییزاده

به نام خداوند جان و خرد
کریم بزرگ آن دیسه بزرگ نمود رده

بازی پوزیسیونی

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

مارک دورقسکی - آرتور یوسوپف

مترجم: فرشاد خویی زاده

انتشارات فرزین

سازنده	دورتسکی، مارک ایزرائیلیوویچ
عنوان و نام پدیدآور	باری پوزیسیونی = Positional Play / مارک دورتسکی - آرتور یوسوپف؛ مترجم فرشاد خویی زاده.
مشخصات نشر	تهران، فروردین، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	۳۲۰ ص. : مصور، جدول.
فرم است	هنر، آموزش شطرنج
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۶۴-۹ : ۲۵۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
بادداشت	عنوان اصلی: Positional Play, 1996. کتاب حاضر نخستین بار تحت عنوان "شطرنج پوزیسیونی" با ترجمه خشایار بهاری توسط انتشارات فروردین در سال ۱۳۸۲ منتشر شده است
عنوان دیگر	شطرنج پوزیسیونی
موضوع	شطرنج - سطح بازی، Chess-Middle games، شطرنج - بازی‌ها، Chess-Collections of games
شناسه افزوده	یوسوپف، آرتور Yusupov, Artur
ردیه بندی کنگره	GV ۱۴۵۰.۳/۶ ش ۱۳۹۵
ردیه بندی دیوبیس	۷۹۴/۱۲۳
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۴۰.۹۲۲

ACHMAZ

فروشگاه تخصصی شطرنج

انتشارات فرزین

بازی پوزیسیونی

نویسنده: مارک دورتسکی - آرتور یوسوپف

مترجم: فرشاد خویی زاده

ویراستار: پدرام پورسهیل

تایپ و صفحه آرایی: پدرام پورسهیل

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۵

چاپ و صحافی: طیف نگار

بها: ۲۵۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-5017-64-9

۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۶۴-۹

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن فروشگاه: ۰۶ ۴۶ ۲۴ ۰۶

فهرست

۵	سخنی از ناشر
۷	مقدمه (دُرُتسکی)
بخش اول: روش‌های بهبود بازی پوزیسیونی	
۱۱	فصل ۱ - بهبود مهارت پوزیسیونی (دُرُتسکی)
۳۷	فصل ۲ - مانور (یوسوپ)
۵۳	فصل ۳ - رقابت در حل تمرین‌های پوزیسیونی (دُرُتسکی)
بخش دوم: روش‌های یافتن راه حل‌های پوزیسیونی	
۶۵	فصل ۴ - تفکر پیشگیرانه (دُرُتسکی)
۱۰۷	فصل ۵ - کلید پوزیسیون (یوسوپ)
۱۲۳	فصل ۶ - طراحی در شطرنج (گوسيکوف)
۱۴۱	فصل ۷ - تشخیص تمپ (گوسيکوف)
۱۵۹	فصل ۸ - تبدیل پوزیسیونی (دُرُتسکی)
بخش سوم: پوزیسیون‌های نمونه وار	
۱۸۱	فصل ۹ - فیل‌های ناهمزنگ در وسط بازی (دُرُتسکی)
۲۱۵	فصل ۱۰ - نمی‌توانید بدون ترکیب موفق شوید! (دُرُتسکی)
۲۲۳	فصل ۱۱ - بوداشت‌های مدرن از دفاع هلندی (خنکین و کرامنیک)
بخش چهارم: استراتژی پیچیده در بازی عملی	
۲۵۳	فصل ۱۲ - استراتژی استاد بزرگی (باریف)
۲۸۵	فصل ۱۳ - استراتژی چه کسی پیروز خواهد شد؟ (دُرُتسکی)
بخش پنجم	
۳۰۷	فصل ۱۴ - نمونه‌هایی از خلاقیت شاگردان ما (یوسوپ)

بازی پوزیسیونی

مارک دُورتسکی و آرتور یوسوف

با همکاری:

ولادیمیر گرامنیک

فرانچایزی مخصوصی شترنج

ییفگنی باریف

ایگور خنگین

آلکسی کوسیکوف

و سارا ج. یانک (مترجم روسی به انگلیسی)

سخنی از ناشر

ترجمه مجدد کتاب (**Positional Play**) به زبان فارسی نوشته مارک دورتسکی و آرتور یوسوپف مسیری طولانی را طی کرده است. این کتاب اولین بار به نام "شطرنج پوزیسیونی" ترجمه خشایار بهاری در سال ۱۳۸۲ توسط انتشارات فرزین چاپ شده بود که جا دارد از خدمات ایشان تشکر کنم.

کتاب حاضر با ترجمه و ویراستاری جدید در اختیار خوانندگان قرار دارد. لازم به ذکر است که پس از ترجمه متن، توسط ویراستار تغییراتی در ترجمه اعمال شده است.

بیش از ۴۰ مورد اشتباه در متن اصلی کتاب (به زبان انگلیسی)، تصحیح شده است.

شایسته است از آقایان فرشاد خویی زاده (مترجم) و پدرام پورسهمیل (ویراستار) تشکر و قدردانی کنم.

از آقایان محمدصادق محمودی که نمونه خوانی کتاب را انجام دادند و مازیار سیدی که در ترجمه فصل اول و دوم و سوم کتاب همکاری کرده‌اند، تشکر کنم.

امید است این کتاب مورد استقبال علاقه مندان قرار گیرد.

ACHMAZ
فروشگاه تخصصی شطرنج

WWW.ACHMAZSTORE.IR

مقدمه

مارک دورتسکی

مؤثرتر برای مطالعه شطرنج را به شاگردانمان نشان دهیم و آن‌ها را با قوانین و اصول مهم شطرنج آشنا کنیم؛ ایده‌ها و روش‌های هدایت نبرد را آموزش دهیم. این شیوه تدریس، در کتاب‌های ما رعایت شده است. کتاب حاضر به بهبود و تقویت بازی پوزیسیونی شما کمک خواهد کرد. حتی گاهی بازیکنان با تجربه، ساده‌لوجه‌باور دارند که مسیر مخفی یا راه مرموزی برای موفقیت فوری در شطرنج وجود دارد؛ نویسنده‌گان و مؤلف‌های بسیاری از این توهّم (وجود مسیر مخفی برای موفقیت فوری) سوءاستفاده کرده و مدعی شده‌اند که از آن شاهراه اصلی و مرموز موفقیت آگاهند، در حالی که راه‌های رسیدن به موفقیت و قدرتمند شدن در بازی شطرنج بی‌شمار است اما پیمودن هیچ کدام از این مسیرها آسان نیست؟! شما نیز با توجه به ذوق و علاقه، ویژگی‌های فردی، نقاط قوت

بسیار خوشحالم از این‌که چهارمین کتاب از سری کتاب‌های مدرسه شطرنج دورتسکی - یوسوپف برای بازیکنان جوان مستعد را به شما تقدیم می‌کنم. برای آنانی که با سه اثر قبلی ما آشنایی ندارند (آمادگی برای مسابقات، تدارک شروع بازی و تکنیک برای بازیکنان باشگاهی)، دوست دارم به طور شفاف بگویم که ما جلسات موضوعی مختلفی در مدرسه برگزار کردیم که به مباحث مهمی در حوزه آموزش شطرنج مربوط می‌شد. اما زمان کافی برای انتشار تمام و کمال این معلومات مشخص شطرنجی نداشتیم؛ البته شاید غیر ممکن هم بود چرا که فرآیند پیشرفت در شطرنج، عملاً لایتناهی است. ما وظیفه پیدا کردن نقاط ضعف و اشتباهات شاگردانمان را بر عهده گرفته‌ایم تا به آن‌ها کمک کنیم که چگونه می‌توانند بر این ضعف‌ها غلبه کنند. همچنین روش‌های

تمرين‌ها را مشاهده می‌کنید. در جلسه‌ای که در اين کتاب توضیح داده شد و در اوایل سال ۱۹۹۲ آغاز شد ولادیمیر کرامنیک و ایگور خنکین، دو استاد جوان با استعداد (که اندک زمانی بعد به مقام استاد بزرگی رسیدند)، مشارکت داشته‌اند. آن‌ها نه تنها در کلاس‌های متعددی از مدرسه شطرنج حضور داشتند بلکه خودشان درس‌هایی هم دادند. در نگاهِ اول، به نظر می‌رسد که درس آن‌ها صرفاً به تئوری گشایش‌ها مربوط می‌شود. اما با ادامه مطالعه متوجه می‌شویم که کرامنیک و خنکین در عین حال، ایده‌های اصیل و نهفته در فکرشان را که مربوط به شاخه‌هایی از دفاع هلندی است آشکار می‌سازند. دقیقاً به همین شیوه است که شطرنج بازان معاصر بر پوزیسیون‌های نمونه‌وار گشایش‌هایی که بازی می‌کنند مسلط می‌شوند. روشی دیگر برای بررسی و مطالعه وضعیت‌های نمونه‌وار در وسط بازی را در درس خودم ارائه داده‌ام که این درس در بخش سوم کتاب حاضر آمده است.

بخش چهارم کتاب فقط به نمونه‌های عملی اصول گوناگون بازی پوزیسیونی اختصاص داده شده است. در این بخش به روابط استراتژیک پیچیده بازی‌های مسابقات سطح بالا نگاه می‌کنیم. همچنین در این بخش، مقایسه شیوه‌های مختلف تفکر و نیز روش‌های متفاوت تصمیم‌گیری

۸
و شیوه بازی خود می‌توانید از راه‌های گوناگون به مهارت و استادی در بازی شطرنج نایل شوید. امیدوارم این کتاب همانند کتاب‌های قبلی، در مسیر رسیدن به هدف، یار و یاور شما باشد! نویسنده‌گان کتاب در بخش‌های اول و دوم، خواننده را با جنبه‌های گوناگونی از پوزیسیونی، بهبود بازی پوزیسیونی و شیوه‌های پیدا کردن راه حل مسائل پوزیسیونی آشنا خواهند کرد. گاهی اوقات مشاهده خواهید کرد که برداشت‌ها حتی در یک پوزیسیون واحد از دیدگاهی به دیدگاه دیگر تفاوت پیدا می‌کند. برای مثال مفهوم بازی در جناح‌های مختلف در درس‌های یوسوپ و کوسیکوف با هم متفاوت است.

در میان درس‌هایی که خودم مطرح کرده‌ام، به خواننده‌گان توصیه می‌کنم که توجه‌ای ویژه به مبحث "تفکر پیشگیرانه" داشته باشند. هنگامی که مبحث مربوطه را مطالعه می‌کنید به اهمیت موضوع بیشتر واقف می‌شوید.

بازی شطرنج در عمل، یک هنر محسوب می‌شود. یک نظریه کلی به تنها یی، کفایت نمی‌کند بلکه مهم ترین قانون برای موفقیت در بازی شطرنج، آموزشی جامع، متمرکز و هدفمند است! برنامه هر جلسه ما در مدرسه شطرنج فقط درس نیست بلکه شامل تمرين‌های آموزشی هم می‌شود. در بخش‌های اول و سوم کتاب، شرح این

آموزنده تماشا کردم که در آن مادر بزرگی به پسر بچه‌ای می‌گفت: "حالا نوءه گلم، بیا با هم مرور کنیم اون حرف‌هایی رو که هرگز نباید به زبون بیاری". موقعی به یاد این کارتون قدیمی افتادم که داشتم با مطالب درسی یوسوپ که شامل تجزیه و تحلیل قسمت‌هایی از بازی شاگردان مدرسه شطرنج بود آشنا می‌شدم. استاد بزرگ یوسوپ در این مرحله، بر روی اشتباهات پوزیسیونی آموزنده که شطرنج‌بازان جوان مرتکب می‌شدند متمرکز می‌گردید. این شیوه آموزشی در شطرنج کاملاً مناسب است. بی‌مناسبت نیست که گفته‌اند: "از اشتباهات خود عبرت بگیرید".

در پایان مقدمه، چندین نقل قول از بازیکنان کلاسیک می‌آورم که بر اهمیت استثنایی مسائلی که در کتاب حاضر بررسی شده‌اند، تأکید می‌کند.

امانوئل لاسکر:
"داشتن طرح و نقشه
خوب از ما قهرمان
می‌سازد و نداشتن آن،
از ما ابله‌ای بزدل."

در بازی استادان بزرگی چون آرتور یوسوپ و پیفگنی باریف جالب است. اتفاقاً باید اشاره کنم که یوسوپ در سال ۱۹۹۱ به آلمان مهاجرت کرد و متأسفانه در جلسات پایانی مدرسه شطرنج ما حضور نداشت. درس‌های یوسوپ بعدها زمانی که کتاب برای چاپ آماده می‌شد، نوشته شد. این موضوع به یوسوپ اجازه داد که از بازی‌های انجام شده دو تا سه سال بعد، به ویژه پیروزی در خشان آناند بر کامسکی در فینال مسابقات کاندیداها و بازی خیره‌کننده خود یوسوپ در مسابقه‌ای در سوئیس به سال ۱۹۹۴ نیز استفاده ببرد.

سپس به مطالب باریف می‌رسیم که در واقع مطالب درس او در مدرسه بود. باریف تأثیر قدرتمند و شگرفی بر شاگردان ما گذاشت. تأثیر شگرف باریف بر شاگردان، نه تنها به خاطر قدرت بازی وی بلکه به خاطر لحن صدایش، طعنه‌هایش و حتی نیش و کنایه‌هایش نیز بود. به عقیده من روش آموزش باریف، به طور کامل با شخصیتش هماهنگ بود که باعث تقویت تدریس وی می‌شد. رفتار باریف به اشخاصی که حس شوخ‌طبعی ندارند برمی‌خورد. لحن طعنه‌آمیز و طنزگونه باریف، به هیچ وجه از روی بدخواهی نبود، وانگهی هرگز حریفان یا خواننده را نشانه نمی‌گرفت بلکه این لحن بیشتر متوجه خودش بود.

سال‌ها پیش کارتونی زیبا با ایده‌های

کاپابلانگا: برخلاف عقیده عمومی، که از جهل ناشی می‌شود، قدرت اصلی بازی مورفی از مهارت و استعداد ترکیبی وی سرچشمه نمی‌گیرد بلکه نتیجه بازی پوزیسیونی و سبک کلی اوست. ترکیب‌ها تنها زمانی می‌توانند تحقق پیدا کنند که پوزیسیون این اجازه را

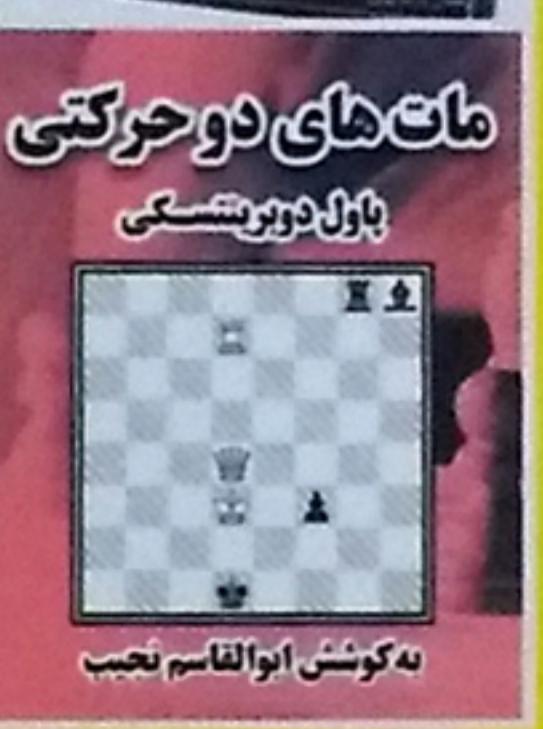
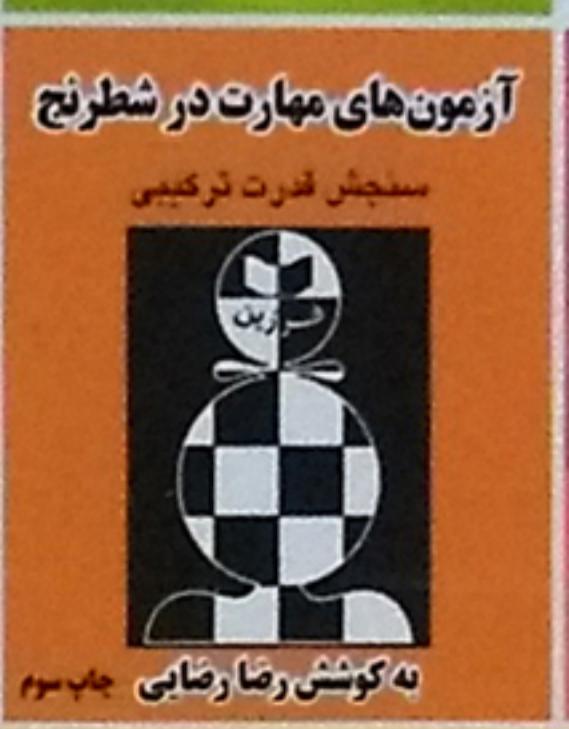
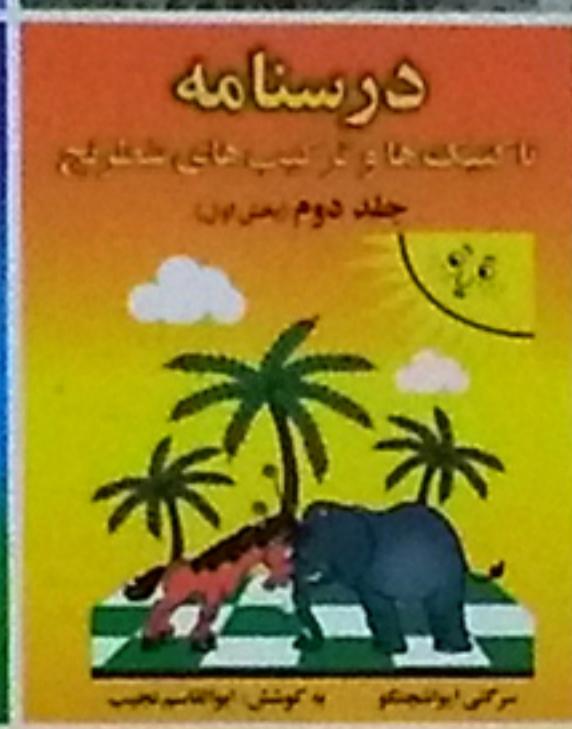
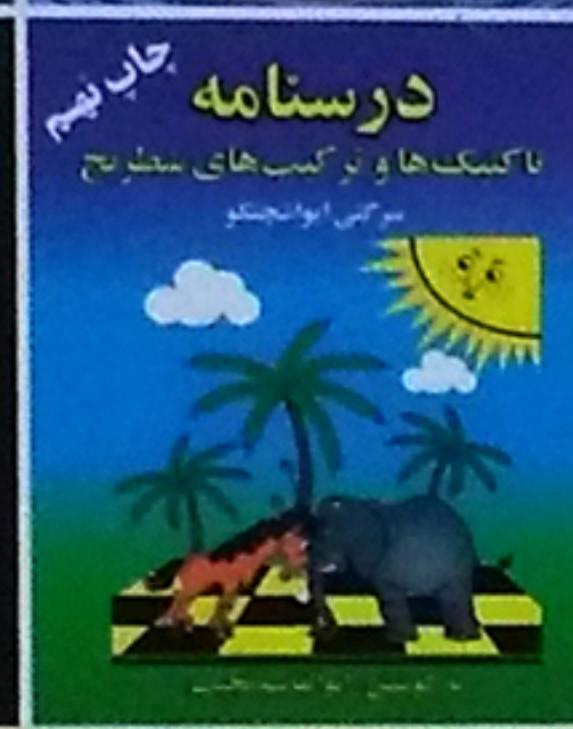
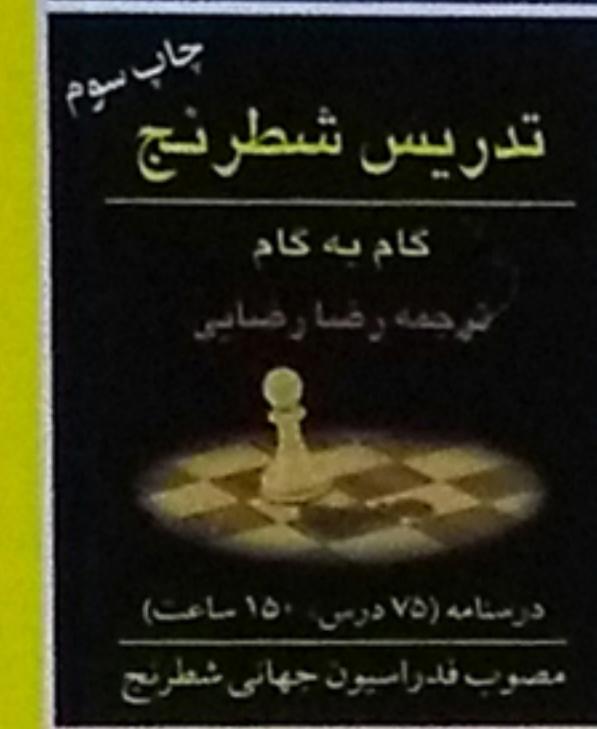
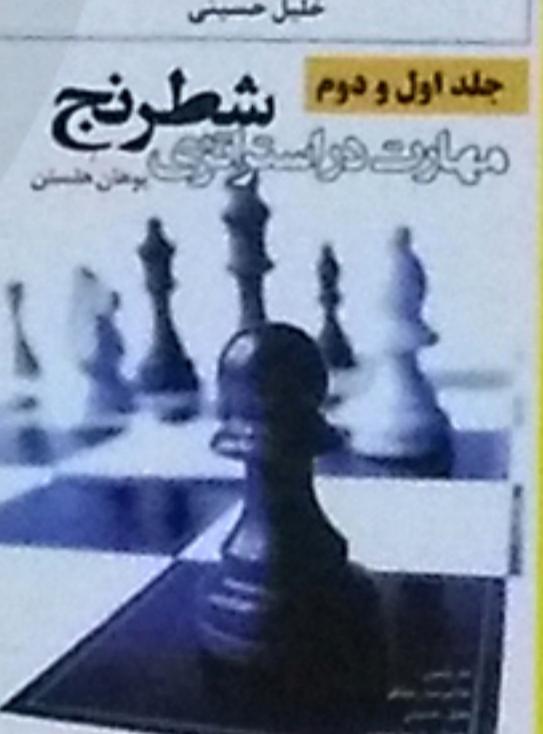
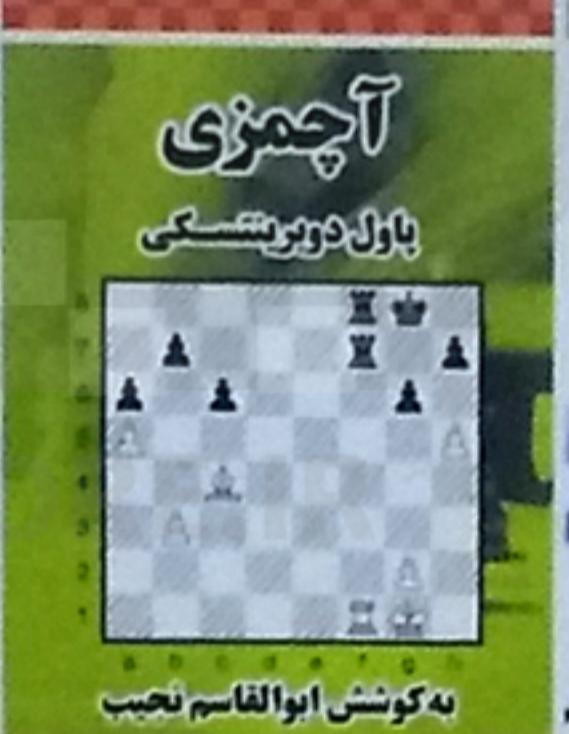
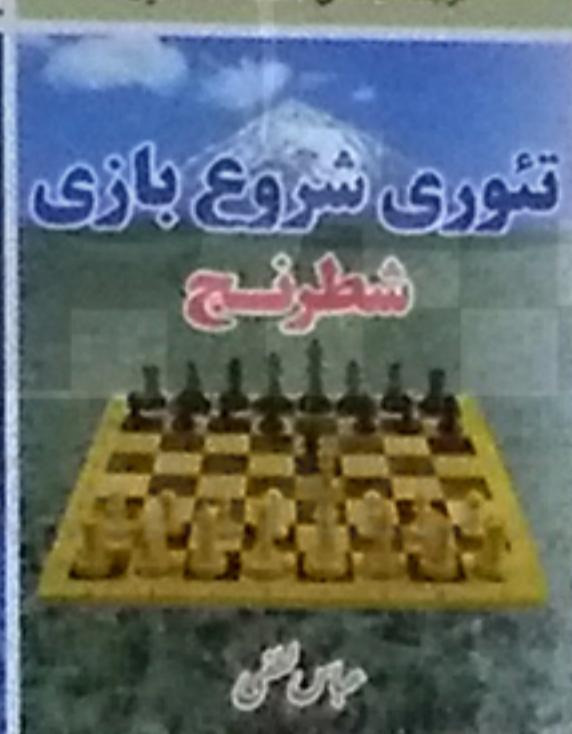
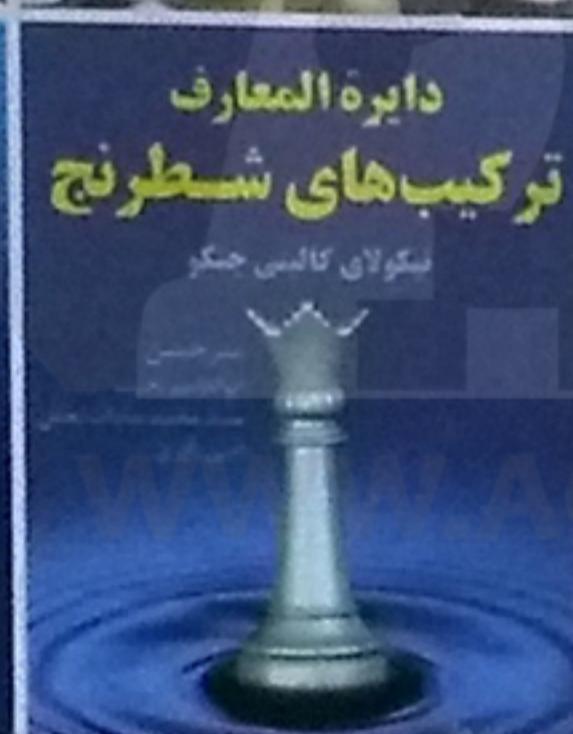
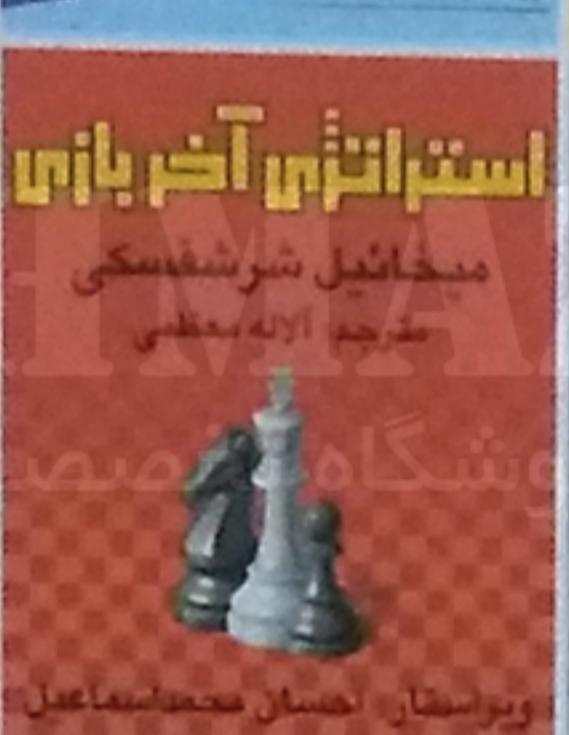
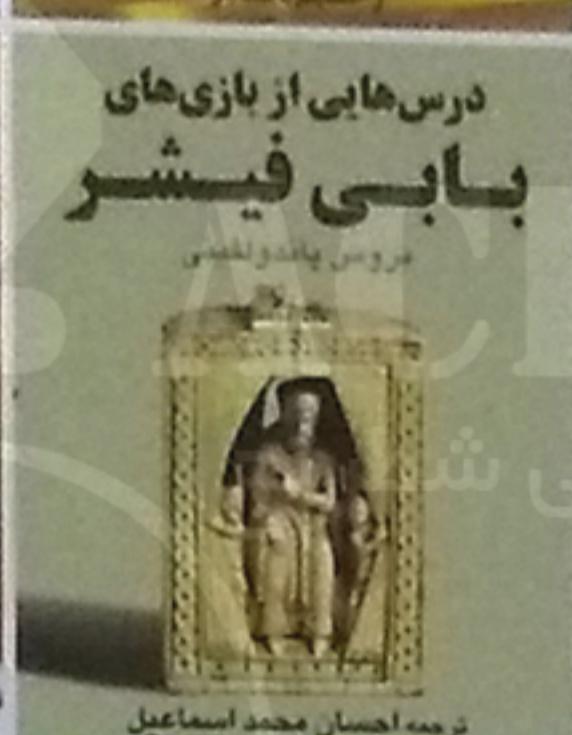
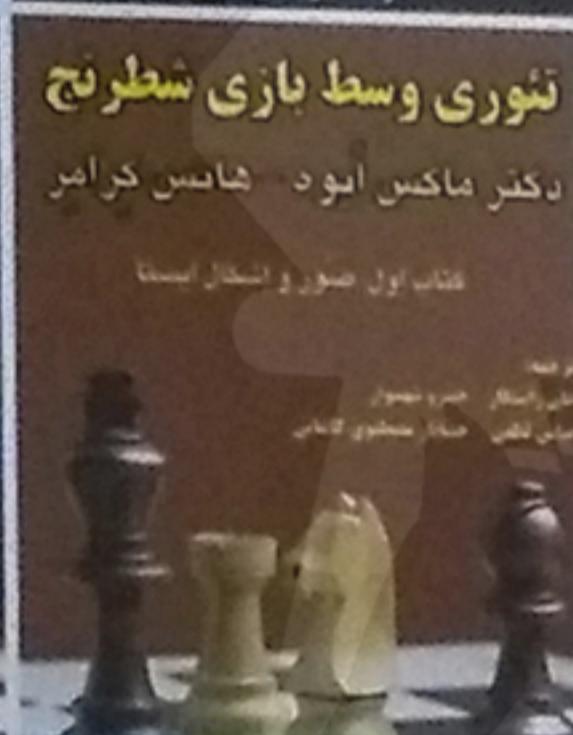
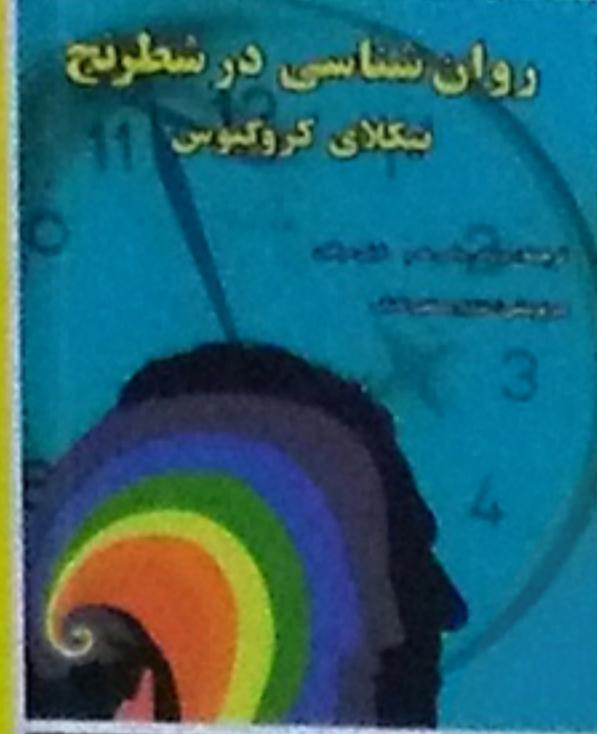
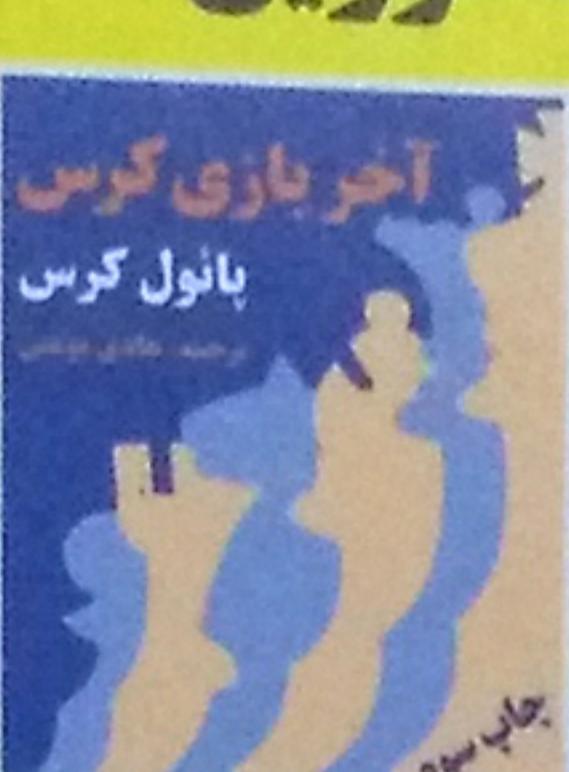
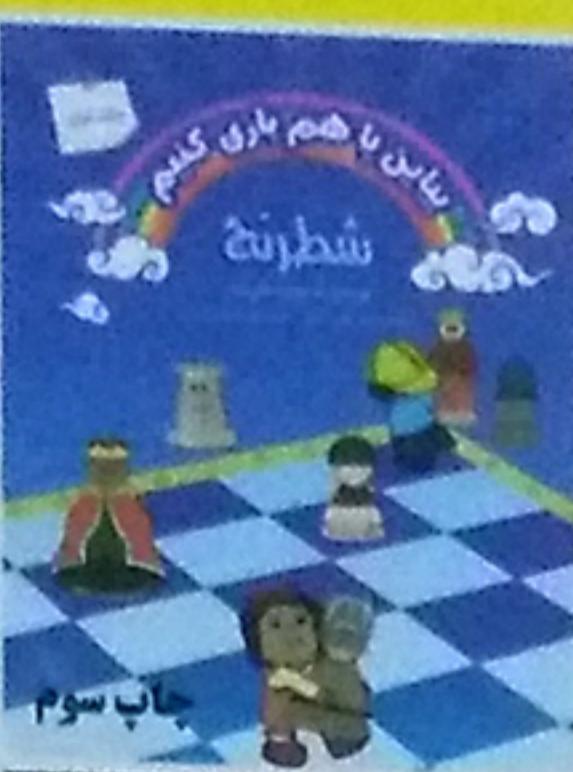
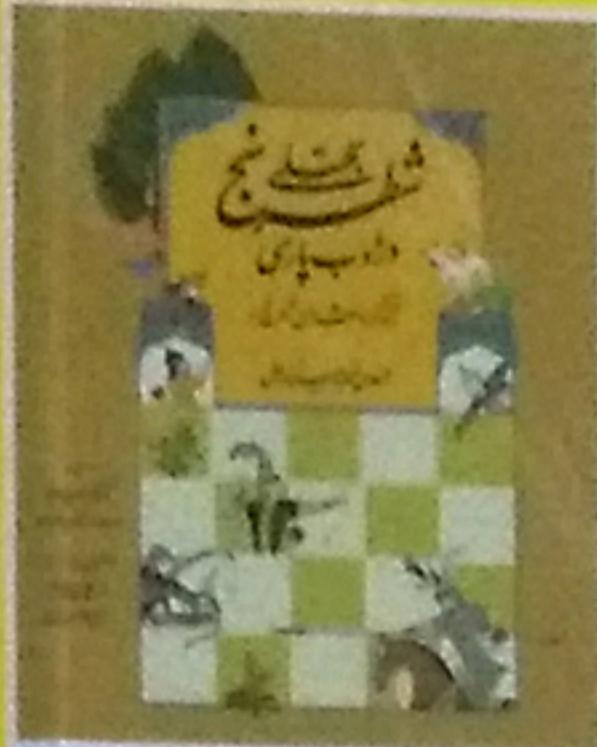
بدهد!

ACINMAZ فروشگاه تخصصی شطرنج

نیمزوویچ: تا می‌توانید
واریاسیون‌های کمتری
حفظ کنید! فهم
پوزیسیونی باید شما را از
بردگی واریاسیون‌ها
خلاص کند. پس بکوشید
در کمپوزیشنی خود را
تقویت کنید!

باتوینیک: توانایی ارزیابی
پوزیسیون، درست به
اندازه توانایی محاسبه
شاخه‌ها و واریاسیون‌ها
اهمیت دارد.

انتشارات فرزین ناشر تخصصی کتاب‌های شطرنج

ISBN: 978-600-5017-64-9
9 786005 017649

فروشگاه: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴ تلفن: ۰۶۴۶۲۴۰۶

www.farzinpub.ir